David Novák

OD KŘÍŽE K TRŮNU

Nakladatelství KMS

David Novák

OD KŘÍŽE K TRŮNU

David Novák

OD KŘÍŽE K TRŮNU

Nakladatelství KMS

Praha 2026

© David Novák

Vydalo © Nakladatelství KMS, s. r. o.
Primátorská 41, 180 00 Praha 8
nakladatelstvi@kmspraha.cz
První vydání – 2026

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být bez písemného svolení vydavatele reprodukována nebo šířena v žádné podobě elektronické ani mechanické, včetně fotokopií, nahrávek či zařízení do informačních sítí nebo vyhledávacích systémů.

Biblické citace, pokud není uvedeno jinak, jsou převzaty z Českého ekumenického překladu, Česká biblická společnost, 2000 (ČEP). Dále byly použity biblické citace z Českého studijního překladu (ČSP), Nakladatelství KMS, s. r. o., 2009; Bible, překladu 21. století, Biblion, o. s., 2009 (B21); z překladu Slovo na cestu, Česká biblická společnost, 2000 (SNC) a Bible kralické, podle vydání z r. 1613 (K).

ISBN 978-80-7664-102-0 – tištěná verze
ISBN 978-80-7664-103-7 – PDF verze

OBSAH

Úvod jako pozvání		7
První část:	**BYL UKŘIŽOVÁN**	**11**
1	Pohoršení kříže	13
2	Bez smrti nevzejde život	20
3	Odpustit přece nemůže být tak snadné!	28
4	Ježíš – nový chrám	35
5	Kam se poděl beránek?	43
6	Pravda někdy nestačí	50
7	Proč nesestoupil z kříže?	56
8	Když duší proniká meč	63
9	Je dokonáno – nebo ne?	69
Druhá část:	**ZEMŘEL A BYL VZKŘÍŠEN**	**75**
10	Vzkříšení – opravdu?	77
11	Vzkříšení a eukatastrofa	85
12	Vzkříšení a pochybnosti	92
13	Vzkříšení nabízí druhou šanci	98
14	Vzkříšení mění život	104
15	Vzkříšení buduje společenství	112
16	O vzkříšení nejde mlčet	117
17	Vzkříšení ovlivňuje dnešek i zítřek	126
Použité zdroje		136

ÚVOD JAKO POZVÁNÍ

Možná si kladete otázku, co mě vedlo k tomu, abych psal o tématu, které bylo již mnohokrát zpracované. Význam kříže a prázdného hrobu zkoumali teologové, kazatelé i duchovní autoři po staletí a s nějakou zcela novou myšlenkou pravděpodobně už nelze přijít.

A přesto jsem přesvědčen, že má smysl se k tomuto tématu vracet. Ne proto, že bychom objevili něco, co ještě nikdo před námi nevěděl, ale proto, že se mění doba, ve které o těchto pravdách mluvíme. Mění se otázky, které lidé kladou, mění se způsob, jakým rozumějí sami sobě, a někdy se dokonce mění i jazyk, kterým křesťané popisují základní skutečnosti evangelia.

Zdá se mi, že v některých křesťanských kruzích se v posledních letech proměňuje chápání člověka a jeho největšího problému, kterým je podle Bible hřích a narušení vztahu s Bohem. Někdy se toto slovo nahrazuje jinými výrazy: indispozice, zranění, nemoc, nepříznivé okolnosti, slabost, nedostatek přijetí nebo špatné životní podmínky. Nechci slovíčkařit, spíše ukázat na jistý posun. Samozřejmě je pravda, že člověk je zraněný. Mnoho lidí si nese bolest, která nevznikla jejich vlastním rozhodnutím. Lidé zápasí s různými slabostmi, traumaty, omezeními a okolnostmi,

které je formují. Bible tento rozměr lidského života nepopírá, naopak realisticky ukazuje, že žijeme ve světě poznamenaném pádem a zlomeností.

Potíž však nastává tehdy, když se celý problém člověka zúží pouze na jeho zranění a zapomene se na jeho odpovědnost před Bohem. Člověk není pouze obětí okolností. Bible jej zároveň představuje jako bytost, která se od Boha odvrací, která si chce určovat vlastní cestu a která potřebuje nejen uzdravení, ale také odpuštění a smíření.

S tím souvisí i proměňující se obraz Boha. V některých současných podobách křesťanství je Bůh stále více vnímán především jako ten, kdo naplňuje naše potřeby. A skutečně – Bible říká, že Bůh se o své děti stará a dává jim dobré dary. Ježíš sám učí, že nebeský Otec ví, co potřebujeme.

Nebezpečí však spočívá v tom, že někdy zaměňujeme za potřeby vlastní přání. To, co bychom si přáli, aby bylo jinak, co by nám přineslo pohodlí, úspěch, uznání nebo okamžité štěstí, začneme považovat za něco, co nám Bůh musí dát, protože nás miluje.

Jenže Boží láska není totéž jako naplnění všech našich představ. Láska dobrého rodiče nespočívá v tom, že dá dítěti všechno, co chce, ale v tom, že mu dává to, co skutečně potřebuje k růstu. Podobně Boží láska neznamená, že Bůh odstraní každou překážku, ale že nás promění uprostřed zápasu. Nevede nás k pohodlnějšímu životu, ale k životu novému.

A právě zde se znovu dostáváme ke kříži. Kristovo ukřižování není odpovědí pouze na naši bolest, nenaplněná přání nebo životní těžkosti, ale na mnohem hlubší problém člověka – na hřích, který nás odděluje od Boha, ničí vztahy a zotročuje srdce.

Křesťanská víra se ale nesoustředí pouze na tragédii, bolest a smrt. Kříž by bez vzkříšení zůstal jen připomínkou ne-

spravedlivého utrpení jednoho nevinného člověka. Prázdný hrob však ohlašuje, že Bůh přemohl to, co člověk sám nikdy překonat nedokáže – hřích, smrt a beznaděj.

Vzkříšení není pouze potvrzením toho, že Ježíš byl skutečně Božím synem. Je to začátek nového stvoření a zaslíbení, že zlo, selhání ani smrt nebudou mít poslední slovo. Bůh nepřišel jen opravit některé oblasti našeho života, aby nám pomohl lépe zvládat naši současnou existenci. Přišel vytvořit něco nového – dát člověku nové srdce, obnovit vztah se sebou samým a otevřít mu budoucnost, která přesahuje hranice tohoto světa.

Proto se ke kříži a vzkříšení stále vracíme. Ne proto, že bychom hledali nové a neobjevené myšlenky, ale proto, že potřebujeme znovu slyšet největší zprávu křesťanské víry: Bůh v Kristu jednal, aby nás zachránil. A ten, který byl ukřižován, není mrtvý, ale žije. Vzkříšený Kristus není jen tématem teologie nebo událostí minulosti, ale živou nadějí pro každého člověka, který mu důvěřuje.

První část:

BYL UKŘIŽOVÁN

1

POHORŠENÍ KŘÍŽE

Byl den přípravy před svátky velikonočními, kolem poledne. Pilát Židům řekl: „Hle, váš král!“ Oni se dali do křiku: „Pryč s ním, pryč s ním, ukřižuj ho!“ Pilát jim řekl: „Vašeho krále mám dát ukřižovat?“ Velekněží odpověděli: „Nemáme krále, jen císaře.“ Tu jim ho vydal, aby byl ukřižován, a oni se Ježíše chopili. Nesl svůj kříž a vyšel z města na místo zvané Lebka, hebrejsky Golgota. Tam ho ukřižovali...

Jan 19,14–18

Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží. ... Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří, bláznovskou zvěstí. Židé žádají zázračná znamení, Řekové vyhledávají moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného. Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ale pro povolané, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a Boží moudrost. Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé.

1. Korintským 1,18–25

„Každé náboženství i každá ideologie mají svůj vizuální symbol, který ilustruje nějaký významný rys jejich historie nebo přesvědčení. Například lotosový květ, i když ho používali i starověcí Číňané, Egypťané a Indové, se nyní zvláště pojí s buddhismem. Protože má tvar kola, má se za to, že znázorňuje buď cyklus narození a smrti, nebo vynoření krásy a harmonie z kalných vod chaosu. ... Starověký judaismus se vyhýbal obrazovým znakům a symbolům ze strachu, že by došlo k přestoupení druhého přikázání, které zakazuje zhotovování obrazů. Moderní judaismus používá takzvanou Davidovu hvězdu (či štít), což je hexagram tvořený prolnutím dvou rovnostranných trojúhelníků. Vyjadřuje Boží smlouvu s Davidem o tom, že jeho trůn bude upevněn navěky a že z něj vzejde Mesiáš. Islám – další monoteistické náboženství, které vzniklo na Blízkém východě – má přinejmenším v Západní Asii za symbol půlměsíc. Ten původně znázorňoval měsíční fázi a používal se jako symbol nezávislosti v Byzanci ještě před vítězstvím muslimů."[1] Křesťanství má oproti všem výše uvedeným ušlechtilým symbolům ve svém znaku kříž, tedy primitivní popravčí nástroj.

Jenže nepopírá kříž Boží lásku? Nestává se z křesťanství náboženství oslavující násilí? Představte si, kdyby si Američané dali do znaku injekci, kterou se v USA vykonávají popravy, Francouzi gilotinu nebo Němci krabičku s nápisem Cyklon B, kterým popravovali lidi v plynových komorách.

Cicero v jedné své řeči odsoudil křižování jako nejkrutější a nejohavnější trest. Později prohlásil: „Spoutat římského občana je zločin, zbičovat ho je ohavnost, zabít ho

1 Stott, J. R. W. *Kristův kříž*. Bratislava: Porta Libri, 2003, s. 13–15.

je téměř totéž co vražda, ukřižovat ho je – co? Neexistuje vhodné slovo, které by mohlo popsat tak strašný čin."[2]

„Křižování vzbuzovalo takový odpor, že otroci odsouzení k smrti byli popravováni na tom nejhorším a nejodpornějším kusu území za městskými hradbami. Když se pak Řím rozrostl za své původní hranice, dokázaly zápach této hanby zamaskovat jen ty nejexotičtější a nejaromatičtější rostliny světa. Proto se také o popravách na kříži, přes jejich všudypřítomnost, jen málokdo obtěžoval přemýšlet. ... Smrt některých lidí byla něčím tak ohavným a bídným, že bylo nejlepší se o něco takového nestarat."[3]

Pro Židy byl kříž znamením prokletí, proto se na ukřižované zločince vztahovalo prokletí Zákona: „*... ten, kdo by byl pověšen, je zlořečený Bohem.*" (5M 21,23) Nebylo pro ně myslitelné, aby byl tímto způsobem popraven Mesiáš. Jak pro Židy, tak Římany byl kříž znamením nejpotupnější popravy. Dobře to ilustruje nápis na zdi z druhého století objevený na palatinské hoře v Římě, známý jako Alexamenovo graffiti. Kresba vyobrazuje člověka s hlavou osla přibitého na kříži. Po levici stojí další člověk s jednou rukou vztaženou v uctívání. Pod křížem je vyškrábán nápis „Alexamenos uctívá Boha".[4] Předmětem posměchu je tedy uctívání ukřižovaného muže.

„Kvůli zuřivému obviňování křesťanů a pronásledování, kterému byli vystaveni, museli být křesťané velmi opatrní a vyhýbat se okázalému předvádění svého náboženství. A tak se kříži – dnes univerzálnímu symbolu křesťanství –

2 Ibid., s. 19.

3 Holland, T. *Panství kříže.* Praha: Dokořán, 2022, s. 14.

4 Wikipedie: otevřená encyklopedie. *Alexamenovo graffiti.* Online. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Alexamenovo_graffiti. [citováno 2026-03-31].

zprvu vyhýbali."[5] Přesto si ale nakonec jako svoje znamení vybrali kříž. Proč si nezvolili jesle; loď, na které Ježíš učil; zástěru, kterou se přepásal, když myl nohy učedníkům; kámen, který byl odvalen z hrobu a který symbolizoval vzkříšení; holubici, která na Ježíše sestoupila při křtu; nebo trůn jako symbol jeho kralování? Proč se neujaly symboly používané ranými křesťany, jako byly například „páv (o kterém se předpokládá, že symbolizoval nesmrtelnost), holubice, vítězná palma a zvláště ryba"?[6] Zřejmě proto, že křesťané chtěli ukázat na to, že hlavním poselstvím není Ježíšovo narození ani mládí, vyučování a služba, dokonce ani vzkříšení a vláda, ani dar Ducha svatého, ale jeho smrt a ukřižování. Nakonec i sám Pavel píše, že slovo o kříži je bláznovstvím tomuto světu. Jedni hledají zázraky, jiní moudrost, ale my kážeme Krista... Vítězného? Kralujícího? Nikoli. Kážeme Krista ukřižovaného (1K 1,18–23).

Jak nesnadno se ve středověku s ukřižováním vyrovnávali někteří křesťané, ukazuje i tzv. Evangelium podle Barnabáše, napsané ve 14. nebo 15. století. Čteme v něm: „Když se vojáci spolu s Jidášem přiblížili k místu, kde byl Ježíš, uslyšel Ježíš přicházet mnoho lidí, a proto se ve strachu uchýlil do domu. Jedenáct učedníků spalo. Tu Bůh, vida nebezpečí, které hrozilo jeho služebníku, přikázal svým služebníkům Gabrielovi, Michaelovi, Rafaelovi a Urielovi, aby Ježíše vzali ze světa. Svatí andělé přišli a vyvedli Ježíše oknem, které směřovalo k jihu. Nesli ho a umístili ve třetím nebi, ve společenství andělů, kteří navěky chválí Boha."[7]

Text pokračuje tím, že dojde k záměně Ježíše a Jidáše, čímž se Ježíš vyhne ukřižování: „Jidáš vtrhl jako první do

5 Stott, J. R. W. *Kristův kříž*, s. 14.

6 Ibid., s. 15.

7 *The Gospel of Barnabas,* kap. 215.

komnaty, odkud byl Ježíš vzat. A učedníci spali. Tu podivuhodný Bůh podivuhodně jednal, takže Jidáš byl v řeči i ve tváři tak proměněn, že se podobal Ježíši, až jsme věřili, že je to on. A on, probudiv nás, se ptal, kde je Mistr. Tu jsme se podivili a odpověděli: ‚Ty, Pane, jsi náš Mistr; zapomněl jsi na nás?' A on se usmál a řekl: ‚Teď jste opravdu pošetilí, když nepoznáváte, že jsem Jidáš Iškariotský!' A když to říkal, vstoupili vojáci a chopili se Jidáše, protože byl ve všech ohledech podobný Ježíši. Když jsme slyšeli, co Jidáš říká, a viděli množství vojáků, utekli jsme, jako bychom přišli o rozum."[8]

Mnohem tvrději Krista na kříži odsoudil Friedrich Nietzsche, když napsal: „Bůh na kříži – nerozumějí lidé stále ještě strašlivé záludnosti tohoto symbolu?"[9]

Přes tyto a další pochybnosti, kritiky a neporozumění zůstává kříž centrální zvěstí křesťanství. Proč? Jedním z hlavních důvodů je slovo, které se vytrácí nejen ze sekulárního, ale i křesťanského slovníku: hřích. Spíše máme tendenci hovořit o nemoci, momentální indispozici, shodě okolností, ztrátě příčetnosti, potřebě kompenzace stresu, špatné rodinné konstelaci atd. To vše může být důvodem selhání, ale hřích zůstává hříchem. Když se někdy bavím s věřícími lidmi, proč věří, často slýchávám něco ve smyslu: „Víra mi pomáhá, Bůh mě miluje, má pro mě pochopení, dává mi smysl života, pokoj." Slova o tom, že mi Ježíš odpustil hříchy, že jsem prožil nebo prožívám pokání, moc častá nejsou. Tak nějak konstatujeme, že chybovat je lidské, ale to je vše. Jedním z nebezpečí špatného pojetí křesťanství může být ztráta smyslu pro hřích, což vede ke ztrátě smyslu pro pokání, obrácení a nápravu života.

8 Ibid., kap. 216.

9 Nietzsche, F. *Antikrist*. Praha: Nakladatelství Aloise Srdce, 1929, s. 15.

Jenže kde není uznání a vyznání hříchu, postrádá kříž smysl. Stává se jen prázdným symbolem a Ježíš jakousi happeningovou či muzikálovou postavičkou. Současné křesťanství se někdy stává spíše lacinou agitací shrnutou do slov „Je príma uvěřit v Pána, který nám dá radost, pokoj a vše, po čem toužíme, a se kterým navěky budeme trávit věčnost v nebi". Bůh je v tomto pojetí prezentován jako senilní stařík, kterému nevadí, když si jeho děti dělají, co chtějí nebo co cítí. Dobře to vystihl teolog Reinhold Niebuhr: „Nerozhněvaný Bůh přivedl člověka bez hříchu do království bez soudu pomocí kázání Krista bez kříže."[10]

Kříž ale znamená, že Ježíš na sebe vzal trest za naše hříchy – trest, který byl určen nám. „Ježíšova smrt byla jediným prostředkem, jak toto změnit. Proto musel Ježíš podstoupit kříž. Upadl do naprosté temnoty, do které jsme mířili my. Zemřel smrtí, kterou jsme měli zemřít my, abychom byli ochráněni od Božího soudu a mohli místo toho žít v Božím světle a v jeho přítomnosti."[11]

Když v dějinách docházelo k duchovním probuzením, lidé si uvědomovali jak Boží lásku, tak tíhu hříchu, vlastní ztracenosti a odloučenosti od Boha. To si neprotiřečí, ale doplňuje se. „Člověk svým hříchem urazil Boha a Bůh má právo žádat odčinění těchto urážek. A je-li odplatou za hřích smrt (Ř 6,23), někdo na sebe musí tuto smrt vzít, odčinit tak Boží urážku a tím člověku zachránit život. Je zřejmé, že člověk sám Boží urážku neodčiní. V plnosti času je to sám Boží syn coby člověk, který na sebe bere tento požadavek spravedlnosti: Zástupně za člověka neboli za lidstvo zemře na kříži, čímž odčiní tyto urážky a člověka za-

10 D'Souza, D. *Křesťanství a ateismus úplně jinak.* Praha: Ideál, 2009, s. 11.

11 Keller, T. *Králův kříž.* Praha: Biblion, 2012, s. 227.

chrání.“[12] Jedná se o propojení radikální Boží spravedlnosti s radikální Boží láskou. Až když si toto uvědomíme a prožijeme, pak teprve můžeme naplno prožít kříž a jeho smysl.

K čemu nás kříž vede? Jednak k naději, že skrze pokání a Boží odpuštění můžeme začít znovu, že smrt nad námi nepanuje. Zároveň to ale znamená přijmout výzvu:

„Vezmi svůj kříž, vezmi tento popravčí nástroj, zapři sám sebe a následuj mě.“ (srv. Mt 16,24; Mk 8,34) Toto sebezapření neznamená přestat jíst čokoládu nebo se nedívat na televizi. Znamená to přenechat Bohu právo směrovat můj život. Jedná se o rozhodnutí žít ve společenství s Kristem, následovat ho v radosti i v utrpení, v životě i ve smrti.

Kříž zároveň neznamená smrt, konečnou stanici, ale jen zastavení před prázdným hrobem. Po kříži následuje vzkříšení. Po pokání a ukřižování starého člověka následuje vzkříšení nového.

Otázky k zamyšlení

- *Vím, z čeho mě vlastně Kristus zachránil?*
- *Když selžu, hledám spíše omluvy a vysvětlení, nebo mám odvahu pojmenovat hřích a obrátit se zpět k Bohu?*
- *Co konkrétně ve svém životě dnes „beru na kříž“ – kde se vzdávám kontroly nad svým životem a nechávám Krista, aby mě vedl?*

12 Barátová, K. V. *Kristův kříž.* Praha: Paulínky, 2025, s. 13.

2

BEZ SMRTI NEVZEJDE ŽIVOT

Ti přistoupili k Filipovi ... a prosili ho: „Pane, rádi bychom viděli Ježíše.“ Filip šel a řekl to Ondřejovi; Ondřej a Filip to šli říci Ježíšovi. Ježíš jim odpověděl: „Přišla hodina, aby byl oslaven Syn člověka. Amen, amen, pravím vám, jestliže pšeničné zrno nepadne do země a nezemře, zůstane samo. Zemře-li však, vydá mnohý užitek. Kdo miluje svůj život, ztratí jej; kdo nenávidí svůj život v tomto světě, uchrání jej pro život věčný. Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce.“ „Nyní je má duše sevřena úzkostí. Mám snad říci: Otče, zachraň mě od této hodiny? Vždyť pro tuto hodinu jsem přišel. Otče, oslav své jméno!“ Z nebe zazněl hlas: „Oslavil jsem a ještě oslavím.“

Jan 12,21–28

Jedna z věcí, která nás při pozornějším čtení evangelií může na Ježíši zarazit, je, že někdy neodpovídal na otázky, na které se ho lidé ptali. Uvedený text je toho příkladem. Učedníci vyřizují od poutníků, kteří přišli do Jeruzaléma, Ježíši prosbu, zda by se s ním mohli setkat. Zřejmě o něm slyšeli mnohé zvěsti, možná ho už někdy zahlédli v zástupu a nyní by si s ním přáli promluvit tváří v tvář. Reagovali podobně, jako když se dnes chce někdo setkat se známou celebritou. Zkouší to přes její známé.

Učedníci tedy předali Ježíši jasnou prosbu a očekávali jasnou odpověď: „Ano, setkám se s nimi", nebo „Nesetkám, nemám čas". Jenže Ježíš odpovídá úplně jinak. Na jejich dotaz reaguje nepřímo – začne mluvit o své smrti a svém poslání. Zda se s poutníky nakonec sešel, se už nikdy nedozvíme. Dozvídáme se však něco důležitějšího.

Jako na mnoha jiných místech i zde Ježíš použije příklad, který byl tehdejším posluchačům dobře známý – příklad ze zemědělství. Přemýšlel jsem, jaký příklad by použil dnes. Napadl mě následující: Před asi dvaceti lety jsme byli s manželkou ve Slovinsku a rozměnili jsme si peníze. Když jsme se vraceli, manželka navrhla, abychom zbytek utratili a neschovávali je doma „na příště". Mně se moc peníze utrácet nechtělo a manželku jsem přemluvil, abychom si je nechali s tím, že třeba ještě někdy do Slovinska pojedeme a peníze se nám budou hodit. Za pár let jsme tam skutečně znovu jeli a já jsem s uspokojením vzal uschované peníze. Jenže když jsem s nimi chtěl zaplatit, prodavač je odmítl a lidé okolo něj se začali smát. Brzy mi došlo proč. Peníze přestaly platit. Z kdysi hodnotných bankovek se staly bezcenné papírky. Není vždy moudré věci, včetně peněz, schovávat.

Podobné je to se zrnem. Můžeme ho schovat, usušit, vystavit – ale pak zůstane jen ztvrdlým neplodným muzejním ar-

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Od kříže k trůnu**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.